

udtørret, og at vandstanden i omkringliggende borer er blevet sænket, så den eksisterende pumpe ikke har kunnet oppumpe vandet. Endvidere er der givet erstatninger for skade på landbrugsdrift, når grundvandssænkningen har medført udtørring og revnedannelser i tørveenge.

På et væsentligt punkt har der dog formentlig i erstatningspraksis været en vis begrænsning, som ikke er nævnt i udvalgets redegørelse, idet erstatningerne i hvert fald i det store og hele kun har vedrørt skader på bestående indretninger, medens der næppe i videre omfang er ydet erstatninger alene for tabet af muligheden for fremtidig at lave en indretning. En grundejer, hvis brønd løber tør, kan således få erstatning herfor, men den grundejer, der senere skal lave et nybyggeri, får ikke erstatning for, at han må lave brønden ved byggeriet dybere, end han ellers havde behøvet. En grundejer, hvis dyrkning forstyrres, får erstatning, men ikke den grundejer, der fremtidig kunne tænke sig at lave en lignende dyrkning. Begrænsningen har en parallel i reglerne i 1926-lovens §§ 11 og 12 om vandværkernes erstatningspligt over for sivebrønds anlæg i deres omegn. Vandværkerne skal betale erstatning til grundejere, der må nedlægge deres bestående, lovlige sivebrønde, men skal ikke betale erstatning for de vanskeligheder, grundejerne får ved ikke at kunne lave sivebrønde til fremtidigt byggeri.

I kommissionen var der enighed om, at praksis vedrørende erstatning for skaderne ved grundvandstandssænkning nu lå så fast, at det var muligt at kodificere den og give en klar ret til erstatning i disse tilfælde, jfr. KF § 11, nr. 6, og bemærkningerne i betænkningen side 44, spalte 1. Det udtaltes i § 11, nr. 6, i kommissionens lovforslag, at landvæsenkommissionen skulle fastsætte, hvilke beløb „der skal udredes som erstatning for skade, som voldes i bestående forhold ved forandring af grundvandstanden under anlæggets udførelse eller dets drift, for så vidt skaden ikke kan tilregnes den skadelidende selv eller er en følge af særlige forhold på skadelidendes ejendom, som han findes at burde bære risikoen for“.

Et mindretal i kommissionen, bestående af repræsentanterne for landbrugets og gartneriets organisationer og for De samvirkende Sognerådsforeninger i Danmark, foreslog en udvidelse af vandværkernes erstatningsforpligtelse, således at det skulle slås fast, at der skulle ydes *fuldstændig* erstatning for skaderne, at vandværkerne skulle betale erstatning, medmindre det kunne påvises, at der ikke forelå den fornødne årsagsforbindelse — mindretallet henviste herved til, at det måtte findes urimeligt, at

der ikke var ydet erstatning for revnedannelser i den i Juristens kendelsessamling hæfte XVII (1962), side 19, anførte sag — og at landvæsenkommissionen ikke skulle stå frit med hensyn til at pålægge den erstatningssøgende *risikoen* for et forhold og dermed lade erstatningen nedsætte eller bortfalde, men alene skulle kunne lade erstatningerne nedsætte eller bortfalde på grund af forhold, som den erstatningssøgende bar *skylden* for (side 14, 47-51).

Kommissionens flertal kunne ikke tiltræde disse udvidelser. Flertallet fremhævede, at grundejernes ret til noget så vigende og usikkert som en bestemt grundvandstand ikke kunne betragtes som en ejendomsret, og at det derfor var urimeligt at indføre ekspropriationsretlige grundsætninger om fuldstændig erstatning. Man mente det endvidere urimeligt at give vandværkerne bevisbyrden for manglende årsagsforbindelse mellem pumpning og grundvandstandssænkning, (hvilket ville medføre, at vandværkerne kunne komme til at betale erstatning for et stort antal småsænkninger, der meget sandsynligt kunne skyldes andre forhold som tørke, dræning, anden vandindvinding eller tilstoppede borerør). Flertallet kunne endelig ikke tiltræde, at alene *skyld* hos skadelidte skulle kunne nedsætte erstatningen, hvilket bl. a. ville medføre, at der måtte ydes fuld erstatning til ejeren af en dårligt udført brønd, hvis brønden var udført af en tidligere ejer.

Indenrigsministeriet skal fremhæve, at spørgsmålet om erstatning for grundvandstandssænkning efter ministeriets mening nu ligger noget anderledes end i 1926. Omkring 1926 synes det at have været opfattelsen, at indvinding af grundvand i større omfang på en ejendom med påfølgende sænkning af grundvandstanden var en ekstraordinær benyttelse, der kunne medføre erstatningspligt efter naboerretlige grundsætninger. Under det betydelige pres på vandressourcerne, som har været karakteristisk for den senere årrække, er en rationel udnyttelse af grundvandet — hvilket indbefatter en sænkning af grundvandstanden til en sådan dybde, at udsving af grundvand til havet reduceres — dels blevet noget mere almindeligt, dels blevet noget samfundsmæssigt ønskeligt, som det kan være urigtigt at besværliggøre gennem afgifter til ældre indvindingsanlæg, som lige så godt som de nye anlæg burde affinde sig med en fremtidig dybere grundvandstand.

Det må dog heroverfor anføres, at ikke alle steder egner sig til indvinding af grundvand i stort omfang, og at det derfor er noget tilfældigt, hvilke egne der rammes af store grundvandstandssænkninger. Ministeriet er derfor enig med 1961-betænkningen